Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 26. januarja 2017*

„Pritožba — Omejevalni sporazumi — Belgijski, nemški, francoski, italijanski, nizozemski in avstrijski trg kopalniške opreme — Usklajevanje prodajnih cen in izmenjava občutljivih poslovnih informacij — Uredba (ES) št. 1/2003 — Člen 23(2) — Zgornja meja 10 % prometa — Smernice o načinu določanja glob iz leta 2006 — Obveznost obrazložitve — Načelo enakega obravnavanja — Izvajanje neomejene sodne pristojnosti“

V zadevi C-637/13 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 27. novembra 2013,

Laufen Austria AG s sedežem v Wilhelmsburgu (Avstrija), ki jo zastopa E. Navarro Varona, odvetnica,

pritožnica,

druga stranka v postopku:

Evropska komisija, ki jo zastopajo F. Castilla Contreras, F. Castillo de la Torre in F. Jimeno Fernández, agenti, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, podpredsednik Sodišča v funkciji predsednika prvega senata, M. Berger, sodnica, E. Levits, S. Rodin (poročevalec) in F. Biltgen, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Wathelet,

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 10. septembra 2015,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: španščina.

Sodbo

1 Družba Laufen Austria AG s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 16. septembra 2013, Laufen Austria/Komisija (T-411/10, v nadaljevanju: izpodbijana sodba, EU:T:2013:443), s katero je to zavrnilo njeno tožbo za razglasitev ničnosti Sklepa Komisije C(2010) 4185 final z dne 23. junija 2010 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39092 – Kopalniška oprema) (v nadaljevanju: sporni sklep), v delu, v katerem se nanaša nanjo, in podredno, znižanje zneska globe, ki ji je bila naložena s tem sklepom.

Pravni okvir

Uredba (ES) št. 1/2003

2 Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101] in [102 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205) v členu 23(2) določa:

„Komisija lahko podjetjem in podjetniškim združenjem z odločbo naloži globe, kadar naklepno ali iz malomarnosti:

(a) kršijo člen [101] ali [102 PDEU] […]

[…]

Za vsako podjetje ali podjetniško združenje, udeleženo pri kršitvi, globa ne presega 10 % njegovega celotnega prometa v predhodnem poslovnem letu.

[…]“

Smernice iz leta 2006

3 Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2, v nadaljevanju: Smernice iz leta 2006), v točki 2 določajo, da mora v zvezi z določitvijo glob „Komisija […] upoštevati trajanje in težo kršitve“ in da „naložena globa ne sme presegati omejitev, določenih v drugem in tretjem pododstavku člena 23(2) Uredbe št. 1/2003“.

4 Točka 13 teh smernic določa:

„Za določitev osnovnega zneska globe, ki se naloži, bo Komisija uporabila vrednost prodaje blaga ali storitev podjetja, neposredno ali posredno […] povezane s kršitvijo, v upoštevnem geografskem območju znotraj ozemlja [Evropskega gospodarskega prostora (EGP)]. Komisija bo običajno uporabila prodajo podjetja v zadnjem celem poslovnem letu njegove udeležbe pri kršitvi […].“

5 Točka 20 navedenih smernic določa:

„Teža kršitve se bo presodila v vsakem posameznem primeru za vsako vrsto kršitve, ob upoštevanju vseh relevantnih okoliščin zadevnega primera.“

6 Točka 21 teh smernic določa:

„Praviloma bo upoštevani delež vrednosti prodaje določen v višini do 30 % vrednosti prodaje.“

7 Točka 22 Smernic iz leta 2006 določa:

„Pri odločitvi, ali bi moral biti delež vrednosti prodaje, ki se upošteva v posameznem primeru, v spodnjem ali zgornjem delu tega razpona, bo Komisija upoštevala več dejavnikov, kot so narava kršitve, skupni tržni delež vseh zadevnih podjetij, geografski obseg kršitve in dejstvo, ali je bila kršitev izvršena ali ne.“

8 Točka 23 teh smernic določa:

„Horizontalni sporazumi […] o določitvi cen, razdelitvi trga in omejitvi proizvodnje, ki so na splošno tajni, štejejo zaradi svoje narave same med najtežje omejitve konkurence. V [Z] vidika politike konkurence jih je treba preganjati z visokimi globami. Posledično bo upoštevani delež prodaje pri takih kršitvah na splošno v zgornjem delu omenjenega razpona.“

9 Točka 25 navedenih smernic določa:

„Poleg tega bo Komisija, ne glede na trajanje udeležbe podjetja pri kršitvi, vključila v osnovni znesek še znesek med vključno 15 % in 25 % vrednosti prodaje, kot je opredeljena v oddelku A zgoraj z namenom odvračanja podjetij od udeležbe pri horizontalnih sporazumih o določitvi cen, razdelitvi trga in omejitvi proizvodnje. Komisija lahko tako povečanje zneska uporabi tudi v primeru drugih kršitev. Pri odločitvi, kolikšen delež vrednosti prodaje naj se upošteva v posameznem primeru, bo Komisija upoštevala več dejavnikov, zlasti tiste iz točke 22.“

10 Točka 29 teh smernic določa:

„Osnovni znesek globe se lahko zmanjša, kadar Komisija ugotovi, da obstajajo olajševalne okoliščine, kot so:

— kadar zadevno podjetje dokaže prenehanje kršitev takoj, ko poseže Komisija. To ne velja za tajne sporazume ali ravnanja (zlasti kartele);

— kadar zadevno podjetje dokaže, da je bila kršitev storjena iz malomarnosti;

— kadar zadevno podjetje dokaže, da je njegova udeležba pri kršitvi bistveno omejena, ter posledično prikaže, da je bilo v obdobju, ko je bilo podjetje udeleženo pri sporazumih, ki pomenijo kršitev, njegovo ravnanje na trgu konkurenčno in se je podjetje tako dejansko izognilo izvajanju teh sporazumov; samo dejstvo, da je bilo podjetje udeleženo pri kršitvi za krajše obdobje od drugih podjetij, se ne bo štelo kot olajševalna okoliščina, saj se ta okoliščina upošteva že v osnovnem znesku;

— kadar zadevno podjetje dejansko sodeluje s Komisijo, in sicer v obsegu, ki presega področje uporabe obvestila o prizanesljivosti in pravne obveznosti podjetja glede sodelovanja;

— kadar so protikonkurenčno ravnanje dovoljevali ali spodbujali javni organi ali zakonodaja. […]“

Dejansko stanje spora in sporni sklep

11 Dejansko stanje spora je bilo navedeno v točkah od 1 do 27 izpodbijane sodbe in ga je mogoče povzeti tako.

12 Družba Laufen Austria je v času dejstev, ki pomenijo ugotovljeno kršitev, proizvajala izdelke iz keramike lastnih znamk in tržila tako te izdelke kot izdelke, ki so jih proizvajale konkurenčne družbe. Njena prodaja je bila osredotočena na Avstrijo in v manjšem obsegu na Nemčijo. Družba Roca

Sanitario SA, matična družba skupine družb, ki delujejo v sektorju kopalniške opreme (v nadaljevanju: skupina Roca), je 29. oktobra 1999 kupila skupino, na čelu katere je bila švicarska družba Keramik Holding AG, ki je imela v lasti celotni kapital družbe Laufen Austria.

13 Družba Masco Corp. in njene hčerinske družbe, med njimi Hansgrohe AG, ki proizvaja armature, in Hüppe GmbH, ki proizvaja zaslone za prhanje, so 15. julija 2004 obvestile Komisijo o obstoju kartela v sektorju kopalniške opreme in zaprosile za imuniteto pred globami na podlagi Obvestila Komisije o imuniteti pred globami in zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 155, v nadaljevanju: Obvestilo o prizanesljivosti iz leta 2002), če jim ta ne bi bila priznana, pa za zmanjšanje glob, ki bi jim lahko bile naložene.

14 Komisija je 9. in 10. novembra 2004 opravila nenapovedane preglede v prostorih več nacionalnih družb in poklicnih združenj, ki delujejo v sektorju kopalniške opreme. Komisija je najprej med 15. novembrom 2005 in 16. majem 2006 na več od teh družb in združenj, tudi na družbi Roca SARL (v nadaljevanju: Roca) in Laufen Austria, naslovila zahteve za informacije, nato pa je 26. marca 2007 sprejela obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. To je bilo med drugim vročeno pritožnici.

15 Družba Roca je 17. januarja 2006 v lastnem imenu in v imenu skupine, katere del je družba Laufen Austria – ker je prevzela dejavnosti te skupine v Franciji – zaprosila za imuniteto pred globami na podlagi Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002, če ji ta ne bi bila priznana, pa za zmanjšanje globe, ki bi ji bila lahko naložena.

16 Komisija je 23. junija 2010 na podlagi zaslišanja, ki je potekalo od 12. do 14. novembra 2007, dopisa z dne 9. julija 2009 o ugotovljenih dejstvih, ki je bil poslan nekaterim družbam, tudi pritožnici, in zahtev po dodatnih informacijah, naslovljenih na pritožnico, sprejela sporni sklep, s katerim je ugotovila obstoj kršitve člena 101(1) PDEU in člena 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru z dne 2. maja 1992 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 52, str. 3, v nadaljevanju: Sporazum EGP) v sektorju kopalniške opreme. Ta kršitev, pri kateri naj bi bilo udeleženih 17 podjetij, naj bi potekala v različnih obdobjih med 16. oktobrom 1992 in 9. novembrom 2004 ter naj bi zajemala vse protikonkurenčne sporazume in usklajena ravnanja na belgijskem, nemškem, francoskem, italijanskem, nizozemskem in avstrijskem ozemlju. Proizvodi, na katere se je nanašal omejevalni sporazum, so kopalniška oprema, ki je del ene od treh podskupin teh proizvodov, in sicer kopalniških armatur, zaslonov za prhanje in z njimi povezane dodatne opreme ter keramičnih izdelkov (v nadaljevanju: tri podskupine proizvodov).

17 Komisija je med drugim poudarila obstoj nacionalnih poklicnih združenj, v katerih je dejavnost članov je zajemala vse tri podskupine proizvodov in ki jih je poimenovala „usklajevalna telesa“, nacionalnih poklicnih združenj, v katerih se je dejavnost članov nanašala na vsaj dve od teh treh podskupin in ki jih je poimenovala „združenja za več proizvodov“, in specializiranih združenj, v katerih se je dejavnost nekaterih članov nanašala na eno od teh treh podskupin. Nazadnje, ugotovila je, da je obstajala osrednja skupina podjetij, ki je sodelovala pri kartelu v različnih državah članicah in v okviru usklajevalnih teles ali združenj za več proizvodov.

18 Glede sodelovanja skupine Roca pri ugotovljeni kršitvi je Komisija menila, da je ta vedela za kršitev v zvezi s tremi podskupinami proizvodov. Kar zadeva geografski obseg kartela pa je Komisija menila, da ni mogoče šteti, da je bila skupina Roca seznanjena s celotnim obsegom kršitve, temveč je treba šteti, da se je tajno dogovarjala le v Franciji in Avstriji.

19 Komisija je tako v členu 1(3) spornega sklepa ugotovila, da so družbe Laufen Austria, Roca Sanitario in Roca kršile člen 101(1) PDEU in člen 53 Sporazuma EGP, ker so v Franciji in Avstriji vedele za trajajoči sporazum ali usklajeno ravnanje v sektorju kopalniške opreme.

20 Komisija je znesek globe, ki jo je naložila posameznim podjetjem, določila na podlagi Smernic iz leta 2006.

21 Komisija je na prvem mestu določila osnovni znesek globe. Za to je pojasnila, da je ta znesek za vsako od podjetij temeljil na njegovi prodaji po posameznih državah članicah, pomnoženi s številom let sodelovanja pri ugotovljeni kršitvi v vsaki državi članici za zadevno podskupino izdelkov, tako da se upošteva, da nekatera podjetja ne poslujejo le v nekaterih državah članicah ali da se to poslovanje nanaša le na nekatere od treh podskupin izdelkov.

22 Po tem pojasnilu je Komisija stopnjo koeficienta, povezanega s težo ugotovljene kršitve, določila na 15 % vrednosti prodaje v smislu točk od 20 do 23 Smernic iz leta 2006 (v nadaljevanju: koeficient „teža kršitve“). V zvezi s tem je upoštevala štiri merila za presojo te kršitve, in sicer skupne tržne deleže, naravo kršitve, njen geografski obseg in izvajanje kršitve.

23 Komisija je poleg tega v skladu z določbami točke 24 Smernic iz leta 2006 na podlagi trajanja kršitve koeficient, s katerim je bilo treba pomnožiti osnovni znesek globe za pritožnico, določila na 10, kar ustreza desetletnemu obdobju sodelovanja pri kršitvi na avstrijskem ozemlju za keramične izdelke.

24 Nazadnje, da bi imel sporni sklep odvračilni učinek, je Komisija na podlagi določb točke 25 Smernic iz leta 2006 in ob upoštevanju štirih meril presoje iz točke 22 te sodbe zvišala osnovni znesek globe tako, da je za vrednost prodaje uporabila dodatni koeficient (v nadaljevanju: koeficient „dodatni znesek“) v višini 15 %.

25 Iz tega sledi, da je v zvezi s skupino Roca osnovni znesek globe znašal 3.000.000 EUR za tajna ravnanja v zvezi s kopalniško armaturo na francoskem trgu in osnovni znesek globe 35.700.000 EUR za tajna ravnanja v zvezi s keramičnimi izdelki, od česar 3.700.000 EUR v zvezi s francoskim trgom in 32.000.000 EUR v zvezi z avstrijskim trgom.

26 Na drugem mestu je Komisija preverila, ali so obstajale obteževalne ali olajševalne okoliščine, zaradi katerih bi bilo treba prilagoditi osnovni znesek globe. Za pritožnico ni ugotovila nobene obteževalne ali olajševalne okoliščine.

27 Na tretjem mestu je Komisija uporabila zgornjo mejo 10 % prometa (v nadaljevanju: zgornja meja 10 %), v skladu s členom 23(2) Uredbe št. 1/2003. Globa, določena za skupino Roca, je po uporabi te zgornje meje znašala 38.700.000 EUR.

28 Na četrtem mestu je Komisija presodila, da skupina Roca, katere del je pritožnica, ni bila upravičena do znižanja zneska globe na podlagi Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002. Po njenem mnenju za dokaze, ki jih je predložila, ni bilo mogoče šteti, da so pomenili znatno dodano vrednost v smislu točke 21 tega obvestila. Poleg tega naj navedena skupina med upravnim postopkom ne bi izkazala resnične pripravljenosti za sodelovanje.

29 Glede na navedeno je Komisija v členu 1(3) spornega sklepa ugotovila, da je pritožnica kršila člen 101 PDEU in člen 53 Sporazuma EGP s tem, da je v obdobju od 12. oktobra 1994 do 9. novembra 2004 sodelovala pri trajajočem sporazumu ali usklajenih ravnanjih v sektorju kopalniške opreme v Franciji in Avstriji.

30 Komisija je v členu 2(4) izpodbijanega sklepa pritožnici naložila globo v višini 32.000.000 EUR, od česar 17.700.000 solidarno z družbo Roca Sanitario.

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

31 Družba Laufen Austria je 8. septembra 2010 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo, s katero je predlagala razglasitev ničnosti spornega sklepa v delu, ki jo zadeva, ali podredno, znižanje globe, ki ji je bila naložena.

32 Družba Laufen Austria je v podporo svojim predlogom za razglasitev delne ničnosti spornega sklepa navedla šest tožbenih razlogov. Prvi tožbeni razlog se je nanašal na pripis odgovornosti za protikonkurenčno ravnanje, ki se očita družbi Roca Sanitario. Drugi tožbeni razlog se je nanašal na uporabo zgornje meje 10 %. Tretji tožbeni razlog se je nanašal na presojo Komisije v zvezi s težo kršitve družbe Laufen Austria. Četrti tožbeni razlog se je nanašal na kršitev načel sorazmernosti in enakega obravnavanja, ker trenutne krizne gospodarske razmere niso bile upoštevane kot olajševalna okoliščina. Peti tožbeni razlog se je nanašal na neupoštevanje pritiska trgovcev na debelo kot olajševalne okoliščine. Šesti tožbeni razlog se je nanašal na napačno uporabo Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2002 ter Smernic iz leta 2006.

33 V okviru predloga, ki je bil podan podredno, za znižanje zneska globe, je družba Laufen Austria navedla svoje sodelovanje pri ugotovljeni kršitvi, ki je bilo manjše od sodelovanja drugih udeležencev, manjšo težo svojega sodelovanja pri storjeni kršitvi in stopnjo svojega sodelovanja s Komisijo.

34 Splošno sodišče je z izpodbijano sodbo šest tožbenih razlogov, ki jih je navedla pritožnica, zavrglo kot delno nedopustne in neupoštevne ter zavrnilo kot delno neutemeljene. Ugotovilo je, da nobeden od elementov, na katere se je ta sklicevala, niti noben razlog javnega reda ne upravičujeta, da uporabi svojo neomejeno pristojnost za znižanje zneska globe, ki jo je treba naložiti pritožnici.

35 Splošno sodišče je zato tožbo družbe Laufen Austria v celoti zavrnilo.

Predlogi strank

36 Družba Laufen Austria Sodišču predlaga, naj:

— delno razveljavi izpodbijano sodbo;

— zniža znesek globe, ki ji je bila naložena, in

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

37 Komisija Sodišču predlaga, naj:

— pritožbo zavrne in

— družbi Laufen Austria naloži plačilo stroškov.

Pritožba

38 Pritožnica v utemeljitev pritožbe navaja dva pritožbena razloga. Prvi pritožbeni razlog se nanaša na to, da Splošno sodišče ni izpolnilo obveznosti obrazložitve ter je kršilo načela individualizacije kazni, osebne odgovornosti, sorazmernosti in enakega obravnavanja, ker je uporabilo zgornjo mejo, določeno v Uredbi št. 1/2003. Drugi pritožbeni razlog se nanaša na to, da je Splošno sodišče kršilo načela individualizacije sankcije, osebne odgovornosti, sorazmernosti, enakega obravnavanja in varstva legitimnih pričakovanj ter obveznost obrazložitve, ker je zavrnilo predlog za znižanje osnovnega zneska globe, naložene pritožnici.

Prvi pritožbeni razlog

Trditve strank

39 Družba Laufen Austria s prvim pritožbenim razlogom v bistvu trdi, da Splošno sodišče ni izpolnilo obveznosti obrazložitve ter je kršilo načela individualizacije kazni, osebne odgovornosti, sorazmernosti in enakega obravnavanja, ker je v točkah od 148 do 154 izpodbijane sodbe za izračun zgornje meje 10 % iz člena 23(2) Uredbe št. 1/2003 uporabilo skupni promet družbe Roca Sanitario, vključno za obdobje, v katerem se je štelo, da je bila ta družba edina odgovorna za zadevno kršitev.

40 Družba Laufen Austria v zvezi s tem trdi, da z družbo Roca Sanitario nista tvorili gospodarske enote v obdobju kršitve pred nakupom družbe Keramik Holding s strani družbe Roca Sanitario. Iz sodne prakse Sodišča pa naj bi izhajalo, da je treba to zgornjo mejo izračunati le glede na promet podjetja, ki je odgovorno za kršitev.

41 Splošno sodišče bi zato 10-odstotno zgornjo mejo za izračun globe za to obdobje moralo uporabiti le za individualni promet družbe Laufen Austria.

42 Splošno sodišče poleg tega ni izpolnilo obveznosti obrazložitve in je kršilo načelo enakega obravnavanja, ker ni upoštevalo niti prejšnjih sklepov Komisije niti sodb Splošnega sodišča, v katerih je bil znesek globe, naložene hčerinski družbi v okoliščinah, ki so primerljive z okoliščinami obravnavane zadeve, izračunan ob upoštevanju sredstev te hčerinske družbe.

43 Komisija trditve pritožnice izpodbija.

Presoja Sodišča

44 Kot je Sodišče že ugotovilo, besedilo člena 23(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 1/2003 jasno določa, da „[z]a vsako podjetje ali podjetniško združenje, udeleženo pri kršitvi, globa ne presega 10 % njegovega celotnega prometa v predhodnem poslovnem letu“ (sodba z dne 4. septembra 2014, YKK in drugi/Komisija, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, točka 58).

45 Vendar mora biti pojem „podjetje, udeleženo pri kršitvi“ v smislu navedene določbe nujno enak v okviru uporabe člena 101 PDEU, saj tega pojma ni mogoče razlagati različno za pripis kršitve in za uporabo 10-odstotne zgornje meje (sodba z dne 4. septembra 2014, YKK in drugi/Komisija, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, točka 59).

46 Če je podjetje, za katero Komisija šteje, da je odgovorno za kršitev člena 101 PDEU, prevzeto s strani drugega podjetja, v okviru katerega kot hčerinska družba ostane gospodarsko ločeni subjekt, mora Komisija za uporabo 10-odstotne zgornje meje, če je to potrebno, upoštevati promet vsakega od teh gospodarskih subjektov v obdobju pred prevzemom (sodba z dne 4. septembra 2014, YKK in drugi/Komisija, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, točka 60).

47 V zvezi s tem je cilj 10-odstotne zgornje meje prometa vsakega podjetja, ki je sodelovalo pri kršitvi, določene v členu 23(2) Uredbe št. 1/2003, predvsem izognitev temu, da bi naložitev globe v znesku, višjem od te zgornje meje, presegla plačilno zmožnost navedenega podjetja na datum, ko Komisija ugotovi, da je odgovorno za kršitev, in mu naloži denarno kazen (sodba z dne 4. septembra 2014, YKK in drugi/Komisija, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, točka 63).

48 Ta ugotovitev je podprta s členom 23(2), drugi pododstavek, navedene uredbe, ki zahteva, da se 10-odstotna zgornja meja izračuna na podlagi poslovnega leta pred sprejetjem odločbe Komisije o sankcioniranju kršitve. Taka zahteva je vsekakor spoštovana, če se ta zgornja meja za globo, ki je naložena izključno hčerinski družbi za obdobje pred njenim prevzemom s strani matične družbe,

določi zgolj na podlagi prometa hčerinske družbe. Iz tega sledi, da se v teh okoliščinah strukturni razvoj podjetja, ki je odgovorno kot gospodarski subjekt, dejansko upošteva pri izračunu globe (sodba z dne 4. septembra 2014, YKK in drugi/Komisija, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, točka 64).

49 Iz tega izhaja, da mora Komisija – ker matične družbe ni mogoče šteti za odgovorno za kršitev, ki jo je storila njena hčerinska družba pred datumom njenega prevzema – za izračun 10-odstotne zgornje meje upoštevati promet te hčerinske družbe, ki ga je ta ustvarila v poslovnem letu pred sprejetjem sklepa, s katerim se kršitev sankcionira.

50 Zato je Splošno sodišče s tem, da je v točki 150 izpodbijane sodbe štelo, da Komisija, kadar se začetno obdobje, v zvezi s katerim odgovarja za kršitev le hčerinska družba, in drugo obdobje, v zvezi s katerim za kršitev odgovarja matična družba solidarno s hčerinsko, razlikujeta, na podlagi člena 23(2) Uredbe št. 1/2003 ni dolžna ugotoviti, ali del globe, glede katere matična družba ne odgovarja solidarno za plačilo, presega 10 % prometa hčerinske družbe, napačno uporabilo pravo.

51 Iz zgoraj navedenega izhaja, da je treba – ne da bi bilo treba odločati o drugih trditvah, ki jih je pritožnica navedla v podporo prvemu pritožbenemu razlogu, med drugim tudi tistih, ki se nanašajo na kršitev obveznosti obrazložitve – ta pritožbeni razlog razglasiti za utemeljen. Zato je treba izpodbijano sodbo razveljaviti v delu, v katerem je ugotovljeno, da Komisija ni storila nobene napake s tem, da je za uporabo 10-odstotne zgornje meje v zvezi z obdobjem, v katerem se je štelo, da je bila družba Laufen Austria edina odgovorna za kršitev, upoštevala promet skupine Roca.

Drugi pritožbeni razlog

Trditve strank

52 Družba Laufen Austria z drugim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očita, da je zlasti v točkah od 164 do 193 in od 259 do 261 izpodbijane sodbe kršilo načela individualizacije sankcije, osebne odgovornosti, sorazmernosti, enakega obravnavanja in varstva legitimnih pričakovanj ter obveznost obrazložitve, ker ni izpeljalo posledic glede ugotovitve Splošnega sodišča, da je bila teža sodelovanja pri kršitvi, ki se pripisuje družbi Laufen Austria, manjša od teže drugih udeležencev kartela, zlasti s spremembo koeficientov „teža kršitve“ in „dodatni znesek“ ter z znižanjem osnovnega zneska globe.

53 Družba Laufen Austria trdi, prvič, da je bilo v točkah od 164 do 193 napačno uporabljeno pravo, ker se v njih za določitev zneska globe nikakor ne upošteva tega, da je imelo njeno sodelovanje pri kršitvi manjšo težo v primerjavi z drugimi sankcioniranimi podjetji. V zvezi s tem v izpodbijani sodbi ni razlikovanja – razen v zvezi z geografskim obsegom sodelovanja pri kršitvi – med težo ravnanja družbe Laufen Austria in težo ravnanja podjetij, ki oblikujejo „jedro“ udeleženih podjetij, glede na naravo ravnanja posameznih družb. Toda v skladu z načelom prepovedi diskriminacije bi moralo Splošno sodišče znižati osnovni znesek globe, naložene družbi Laufen Austria, tako da bi zanjo uporabilo manjša koeficienta „teža kršitve“ in „dodatni znesek“ od tistih, ki sta bila uporabljena za navedena podjetja, in izpeljati posledice iz ugotovitev v točkah 187, 259 in 260 izpodbijane sodbe.

54 Drugič, razlogi iz točk 186 in 260 izpodbijane sodbe naj bi bili v nasprotju s sodno prakso s področja stopnjevanja glob in naj bi neupravičeno dajali prednost načelu sorazmernosti globe v škodo načela enakega obravnavanja.

55 Tretjič, manjša teža sodelovanja družbe Laufen Austria pri ugotovljeni kršitvi bi morala biti upoštevana kot olajševalna okoliščina v smislu točke 29, tretja alinea, Smernic iz leta 2006. V točkah od 189 do 191 izpodbijane sodbe pa naj bi Splošno sodišče na podlagi preveč restriktivne in napačne razlage te določbe zavrnilo kakršno koli znižanje globe iz tega naslova.

56 Splošno sodišče naj bi, četrtič, kršilo načelo varstva legitimnih pričakovanj in naj ne bi izpolnilo obveznosti obrazložitve, ker je v točki 183 izpodbijane sodbe potrdilo, da Komisija ni odstopila od načina izračuna zneska globe, ki ga določajo Smernice iz leta 2006.

57 Komisija trditve pritožnice izpodbija. Poleg tega, čeprav meni, da je Splošno sodišče trditve pritožnice v zvezi s kršitvijo načel enakega obravnavanja in sorazmernosti upravičeno zavrnilo, v bistvu meni, da je premisa, ki jo je upoštevalo Splošno sodišče in v skladu s katero bi morala biti koeficienta „teža kršitve“ in „dodatni znesek“, ki sta bila uporabljena za pritožnico, ki je pri kršitvi sodelovala zgolj v delu, ki se nanaša na avstrijsko ozemlje, drugačna od tistih, ki sta bila upoštevana za druge člane kartela, ki so sodelovali pri kršitvi na ozemlju šestih držav članic in v zvezi s tremi podskupinami proizvodov, napačna. Komisija zato Sodišču predlaga, naj nadomesti obrazložitev.

Presoja Sodišča

58 Najprej je treba opozoriti, da je le Splošno sodišče pristojno za nadzor tega, kako je Komisija v posameznem primeru presodila težo nezakonitih ravnanj. V okviru pritožbe je namen nadzora Sodišča preveriti, prvič, koliko je Splošno sodišče pravno pravilno upoštevalo vse bistvene dejavnike za presojo teže določenega ravnanja glede na člen 101 PDEU in člen 23 Uredbe št. 1/2003 in, drugič, ali je Splošno sodišče pravno zadostno odgovorilo na vse trditve, navedene v utemeljitev predloga za odpravo globe ali znižanje zneska globe (glej zlasti sodbe z dne 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisija, C-185/95 P, EU:C:1998:608, točka 128; z dne 28. junija 2005, Dansk Rørindustri in drugi/Komisija C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, EU:C:2005:408, točka 244, ter z dne 5. decembra 2013, Solvay Solexis/Komisija, C-449/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:802, točka 74).

59 Ker pa družba Laufen Austria z drugim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očita, da tako pri izvajanju nadzora zakonitosti spornega sklepa v točkah od 164 do 193 izpodbijane sodbe kot pri izvajanju neomejene pristojnosti za določitev globe v točkah od 258 do 261 te sodbe ni upoštevalo tega, da je imelo sodelovanje pritožnice pri ugotovljeni kršitvi manjšo težo kot sodelovanje podjetij, ki tvorijo „jedro“ kartela, je treba poudariti, da Sodišču, kadar v okviru pritožbe odloča o pravnih vprašanjih, ni treba iz razlogov pravičnosti s svojo presojo nadomestiti presoje Splošnega sodišča, ki pri izvajanju svoje neomejene pristojnosti odloča o višini glob, ki se podjetjem naložijo zaradi kršitev prava Unije (sodbi z dne 28. junija 2005, Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, EU:C:2005:408, točka 245, in z dne 11. julija 2013, Gosselin Group/Komisija, C-429/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:463, točka 87).

60 Prav tako je treba ob tem spomniti, da je treba pri določitvi višine globe upoštevati trajanje kršitve in vse dejavnike, ki se lahko upoštevajo pri presoji teže kršitve (sodbi z dne 28. junija 2005, Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, EU:C:2005:408, točka 240, in z dne 11. julija 2013, Team Relocations in drugi/Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, točka 98).

61 Med dejavniki, ki se lahko upoštevajo pri presoji teže kršitev, so ravnanje vsakega od podjetij, vloga, ki jo ima vsako od podjetij pri izvajanju omejevalnega sporazuma, korist, ki so jo lahko imela od tega sporazuma, njihova velikost in vrednost zadevnega blaga ter nevarnost, ki jo ta vrsta kršitev pomeni za cilje Evropske unije (sodbi z dne 28. junija 2005, Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, EU:C:2005:408, točka 242, in z dne 11. julija 2013, Team Relocations in drugi/Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, točka 100).

62 Kot je razvidno iz točke 179 izpodbijane sodbe, v obravnavanem primeru ni sporno, da je družba Laufen Austria sodelovala pri kršitvi, ki je zajemala usklajevanje prihodnjih dvigov cen, da je zaradi sodelovanja na sestankih usklajevalnega telesa Arbeitskreis Sanitärindustrie vedela za materialni obseg kršitve, ki se je nanašala na tri podskupine proizvodov in ki je zajemala celotno avstrijsko ozemlje.

63 Splošno sodišče je zato ugotovilo, da je Komisija v skladu s točkami od 21 do 23 in 25 Smernic iz leta 2006 upravičeno lahko menila, da sta bila koeficienta „teža kršitve“ in „dodatni znesek“ v višini 15 % ustrezna.

64 Družba Laufen Austria v zvezi s tem – ne da bi izpodbijala resničnost kršitve, opisane v izpodbijani sodbi – Splošnemu sodišču očita, da ni upoštevalo dejstva, da ni bila del „jedra“ kartela, ker med drugim ni prispevala k nastanku in ohranitvi tega kartela.

65 Čeprav bi bila ta okoliščina dokazana, na podlagi tega nikakor ne bi bilo mogoče dokazati, da bi moralo Splošno sodišče ugotoviti, da koeficienta „teža kršitve“ in „dodatni znesek“ v višini 15 % nista ustrezna ali da sta previsoka, ker naj bi bil takšen odstotek upravičen že samo zaradi narave zadevne kršitve, in sicer usklajevanja dvigov cen. Taka kršitev namreč spada med najresnejše omejitve konkurence v smislu točk 23 in 25 Smernic iz leta 2006 in taka stopnja v višini 15 % ustreza najnižji stopnji v meji razpona sankcij, ki je v skladu s temi smernicami določena za takšne kršitve (glej v tem smislu sodbi z dne 11. julija 2013, Ziegler/Komisija, C-439/11 P, EU:C:2013:513, točki 124 in 125, ter z dne 11. julija 2013, Team Relocations in drugi/Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, točka 125).

66 Splošno sodišče je torej v točkah 179 in 258 izpodbijane sodbe upravičeno lahko štelo, da Komisija s tem, da je za koeficienta „teža kršitve“ in „dodatni znesek“ določila stopnjo 15 % ne glede na geografski obseg sodelovanja pritožnice pri zadevni kršitvi, omejen le na avstrijsko ozemlje, ni kršila načela sorazmernosti.

67 V delu, v katerem družba Laufen Austria Splošnemu sodišču očita, da je, čeprav je ugotovilo, da je imelo njeno sodelovanje pri kršitvi manjšo težo kot sodelovanje drugih udeležencev tega kartela, v zvezi z njo upoštevalo navedena koeficienta in zato kršilo načelo enakega obravnavanja, je treba ugotoviti, da je bilo, kot v bistvu trdi Komisija, v zvezi z razlogi iz točk 186 in 187 ter 259 in 260 izpodbijane sodbe – v skladu s katerimi, prvič, je treba kršitev na ozemljih šestih držav članic in v zvezi s tremi podskupinami proizvodov šteti za težjo od kršitve, kot je obravnavana, ki je bila storjena na ozemlju ene države članice, in drugič, bi morala biti podjetjem, ki so sodelovala pri tej prvi kršitvi, zgolj zato naložena globa, izračunana na podlagi višjih koeficientov „teža kršitve“ in „dodatni znesek“ od tistih, ki se uporabijo za pritožnico – napačno uporabljeno pravo.

68 Kar zadeva določitev koeficientov „teža kršitve“ in „dodatni znesek“ je namreč iz točk 22 in 25 Smernic iz leta 2006 razvidno, da je treba upoštevati več dejavnikov, zlasti tiste iz točke 22 teh smernic. Čeprav se lahko za presojo teže kršitve in nato za določitev zneska globe, ki jo je treba naložiti, med drugim upošteva geografski obseg kršitve, pa okoliščina, da se neka kršitev nanaša na večje geografsko ozemlje kot druga, sama po sebi ne pomeni nujno, da bi bilo treba to prvo kršitev gledano v celoti, in zlasti glede na njeno naravo, opredeliti kot težjo od druge, in da kot taka upravičuje določitev višjih koeficientov „teža kršitve“ in „dodatni znesek“ od tistih, ki se upoštevajo za izračun globe, s katero se sankcionira ta druga kršitev (glej v tem smislu sodbo z dne 10. julija 2014, Telefónica in Telefónica de España/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, točka 178).

69 Glede na navedeno je treba opozoriti, da je načelo enakega obravnavanja splošno načelo prava Unije, ki je določeno v členih 20 in 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Iz ustaljene sodne prakse je razvidno, da to načelo zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je takšno obravnavanje objektivno utemeljeno (glej zlasti sodbo z dne 12. novembra 2014, Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, točka 51).

70 Spoštovanje navedenega načela ne zavezuje Sodišča le pri izvajanju nadzora zakonitosti sklepa Komisije o naložitvi glob, temveč tudi pri izvajanju neomejene sodne pristojnosti. Izvajanje take pristojnosti pri določitvi višine naloženih glob namreč ne sme pripeljati do diskriminacije med podjetji, ki so bila

udeležena pri sporazumu ali usklajenem ravnanju v nasprotju s členom 101(1) PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 18. decembra 2014, Komisija/Parker Hannifin Manufacturing in Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, točka 77).

71 Toda kot izhaja iz sodne prakse Sodišča, ni nujno, da za presojo teže kršitve, na podlagi istega načela do upoštevanja razlik med podjetji, ki so sodelovala pri istem kartelu, zlasti glede geografskega obsega udeležbe posameznega podjetja, pride ob določitvi koeficientov „teža kršitve“ in „dodatni znesek“, temveč do upoštevanja lahko pride v drugi fazi izračuna globe, kot je ob prilagoditvi osnovnega zneska glede na olajševalne ali obteževalne okoliščine v skladu s točkama 28 in 29 Smernic iz leta 2006 (glej v tem smislu sodbi z dne 11. julija 2013, Gosselin Group/Komisija, C-429/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:463, točke od 96 do 100, ter z dne 11. julija 2013, Team Relocations in drugi/Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, točki 104 in 105).

72 Kot je poudarila Komisija, se lahko takšne razlike pokažejo tudi pri vrednosti prodaje, ki se upošteva za izračun osnovnega zneska globe, ker ta vrednost za vsako udeleženo podjetje odraža pomen njegovega sodelovanja pri zadevni kršitvi v skladu s točko 13 Smernic iz leta 2006, ki omogoča, da se kot izhodišče za izračun globe določi znesek, ki odraža gospodarsko pomembnost kršitve in obseg sodelovanja podjetja pri tej kršitvi (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 2013, Team Relocations in drugi/Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, točka 76).

73 Ker ni sporno, da je bil osnovni znesek globe, naložene pritožnici, določen glede na vrednost prodaje, ki jo je pritožnica opravila na avstrijskem ozemlju, je Splošno sodišče lahko v točkah 186 in 187 ter 259 in 260 izpodbijane sodbe stopnjo koeficientov „teža kršitve“ in „dodatni znesek“ določilo na 15 %, ne da bi kršilo načelo enakega obravnavanja.

74 Čeprav iz navedenega izhaja, da je bilo v obrazložitvi, ki jo je Splošno sodišče podalo v točkah 186 in 187 ter 259 in 260 izpodbijane sodbe, napačno uporabljeno pravo, je treba spomniti, da če obrazložitev odločbe Splošnega sodišča kaže na kršitev prava Unije, hkrati pa je njen izrek utemeljen z drugimi pravnimi razlogi, taka kršitev ne more povzročiti razveljavitve te odločbe in je treba obrazložitev nadomestiti (glej v tem smislu sodbi z dne 9. junija 1992, Lestelle/Komisija, C-30/91 P, EU:C:1992:252, točka 28, ter z dne 9. septembra 2008, FIAMM in drugi/Svet in Komisija, C-120/06 P in C-121/06 P, EU:C:2008:476, točka 187 in navedena sodna praksa).

75 Kot izhaja iz obrazložitve, navedene v točkah od 68 do 73 te sodbe, s katero je treba nadomestiti obrazložitev Splošnega sodišča, pa je v obravnavanem primeru tako.

76 Zato je treba zavrniti drugi pritožbeni razlog v delu, v katerem se z njim Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo ter med drugim kršilo načeli sorazmernosti in enakega obravnavanja, ker naj v izpodbijani sodbi – s tem, da Splošno sodišče za pritožnico ni uporabilo manjših koeficientov „teža kršitve“ in „dodatni znesek“ od tistih, ki jih je uporabilo za podjetja, ki so pri kršitvi sodelovala v največjem obsegu – ne bi upoštevalo majhne teže sodelovanja pri kršitvi, za katero se odgovornost pripisuje pritožnici.

77 Glede očitka, da Splošno sodišče s tem, da je v točki 183 izpodbijane sodbe štelo, da Komisija ni odstopila od metode izračuna zneska globe, ki jo določajo Smernice iz leta 2006, ni izpolnilo obveznosti obrazložitve in je kršilo načelo varstva legitimnih pričakovanj, je treba poudariti, da je Splošno sodišče v točkah 169 in 170 izpodbijane sodbe na splošno opisalo to metodo, v točkah od 172 do 174 navedene sodbe pa je opisalo, kako je v obravnavanem primeru to metodo uporabila Komisija.

78 Tega očitka zato ni mogoče sprejeti.

79 Nazadnje, kar zadeva očitek, ki se nanaša na to, da Splošno sodišče – na podlagi olajševalnih okoliščin v smislu točke 29, tretja alinea, Smernic iz leta 2006 – ni upoštevalo manjše teže sodelovanja pritožnice pri kršitvi v primerjavi s težo sodelovanja drugih udeležencev, ni sporno, da je družba Laufen Austria navedla le, da je pri ugotovljeni kršitvi omejeno sodelovala.

80 Toda v skladu s točko 29 Smernic iz leta 2006 bi morala pritožnica za to, da bi bila upravičena do znižanja globe zaradi takšnih olajševalnih okoliščin, dokazati, da dejansko ni uporabljala zadevnih sporazumov, ki pomenijo kršitev, tako da je na trgu ravnala konkurenčno, česar pa pritožnica ni dokazala, kot je Splošno sodišče ugotovilo v točki 191 izpodbijane sodbe.

81 Take presoje dokazov, razen ob njihovem izkrivljanju, ki pa ga v obravnavanem primeru nihče ni zatrjeval, nikakor ni mogoče izpodbijati v okviru pritožbe (glej v tem smislu sodbe z dne 13. januarja 2011, Media-Saturn-Holding/UUNT, C-92/10 P, neobjavljena, EU:C:2011:15, točka 27; z dne 10. julija 2014, Grčija/Komisija, C-391/13 P, neobjavljena, EU:C:2014:2061, točki 28 in 29, ter z dne 20. januarja 2016, Toshiba Corporation/Komisija, C-373/14 P, EU:C:2016:26, točka 40).

82 Iz tega sledi, da je treba očitek v zvezi s preizkusom Splošnega sodišča glede olajševalnih okoliščin v smislu točke 29, tretja alinea, Smernic iz leta 2006, zavrniti.

83 Iz zgornjih ugotovitev je razvidno, da je treba drugi pritožbeni razlog zavrniti.

Vrnitev zadeve Splošnemu sodišču v razsojanje

84 V skladu s členom 61, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije lahko Sodišče, kadar razveljavi odločbo Splošnega sodišča, če stanje postopka to dovoljuje, samo dokončno odloči o zadevi ali pa jo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču.

85 Ker pa v obravnavanem primeru Sodišče nima podatkov o prometu družbe Laufen Austria v letu pred sprejetjem spornega sklepa, stanje postopka ne dovoljuje dokončne odločitve. Zato je treba to zadevo vrniti Splošnemu sodišču.

Stroški

86 Ker je treba zadevo vrniti v razsojanje Splošnemu sodišču, se odločitev o stroških tega pritožbenega postopka pridrži.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. **Sodba Splošnega sodišča Evropske unije z dne 16. septembra 2013, Laufen Austria/Komisija (T-411/10, EU:T:2013:443), se razveljavi.**

2. **Zadeva se vrne v razsojanje Splošnemu sodišču Evropske unije, da bo to odločilo o predlogu za znižanje naložene globe, ki ga je vložila družba Laufen Austria AG.**

3. **Odločitev o stroških se pridrži.**

Podpisi